

הרב משה ישמח

האשה בהלכה

(ביבליוגרפיה)

ראשי פרקים

- א. כללי
- ב. אישים הדמויות נשים
- ג. בספרות
- ד. מצוות
- ה. מנהגי נשים
- ו. במשפט העברי
- ז. תלמוד-תורה
- ח. משפחה
- ט. חינוך
- י. רפואה
- יא. חברה (מינויים; בחירות; צניעות; צבא)
- יב. מעמד האשה
- יג. בית כנסת, תפלות וברכות

★ ★ ★ ★ ★

א. כללי

1. קפלן צבי, ערך "אשה", אינציקלופדיה עברית, כרך ז.
2. ערך "אשה" אנציקלופדיה תלמודית, כרך ב', ע"ע "אשת-איש", "אשתו כגופו", "בעל", ועוד.
3. מחנים, צח (תשכה) מוקדש לנושא 'האשה במקורות היהודים'.
4. הירש הרב שמשון רפאל, האשה היהודית (תרגום: הרב אורדנטליך), הוצ' פלדהיים, ב"ב, 1979.
5. אשכנזי שלמה, האשה באספקלרית היהדות, הוצ' יזרעאל, ת"א, תשט"ז.

6. נכט הרב ד"ר יעקב, סמלי אשה מחקרי תורה ואמונות מנהגים ופולקלור, תשי"ט.
7. הררי יהודית, אשה ואם בישראל, ת"א, תשי"ט.
8. האשה במקורות היהדות, הוצ' האגף לתר' תורנית, משרד החינוך והתרבות, תשמ"ג (סדרת הגות, ה': מאסף למחשבה יהודית).
9. לוי יהודה, גבר ואשה לאור היהדות, הוצאת פלדהיים, 1981.
10. וינר הרב יוסף צבי, חיי הבחירה, גן יבנה, תשל"א.
11. גרשוני הרב יהודה, "האשה בהלכה ובאגדה", אור המזרח לא/א (קח), תשמ"ג, 71-60.
12. אליצור יהודה, "האשה במחשבת המקרא", הגות ה' (תשמ"ג): האשה במקורות היהדות (חוברת הרצאות) ראה 8.
13. פירון הרב מרדכי, "גבורת האם העבריה", מחנים, פ"ז (כסלו תשכ"ד), עמ' 88-93.
14. אשכנזי שלמה, "גבורתן של נשים בישראל" מחנים, פ"ז (כסלו תשכ"ד), עמ' 80-87.
15. נריה הרב מ"צ, אמצעי ומטרה, מועדי רא"ה, הוצ' מרכז ישיבות בני"ע, עמ' קי"קיא.
16. סימפוזיון על "מקומה של האשה בדת ישראל ובמציאות ימינו", בשדה חמ"ד יג (תשל"ל), 280-270.
17. מונק הרב משה, "מקומה של האשה בדת ישראל" (המשך) בשדה חמ"ד יג (תשל"ל), 427-421.
18. שעועל הרב חיים, "דעת הרמב"ן על נשמות נשים", סיני פ"ז (תשמ"ג), גליון 13.

ב. אישים ודמויות נשים

19. ששה מאמרים על דמויות נשים בתנ"ך בתוך; רוזנפלד (עורך), האשה וחינוכה, הוצ' אולפנא אמנה, כפר-סבא, תש"ם.
20. נפחא יצחק, "גיורה של רות", בשדה חמ"ד כב (79), 481-477.
21. ראה 4.
22. קריב א', "קלסתר האשה בתנ"ך", שבעת עמודי התנ"ך, עם עובד, ת"א, תשכ"ח, 137-131.
23. אלבוים יעקב, "דמויות נשים באגדות חז"ל", הגות ה' (תשמ"ג)-האשה במקורות היהדות (חוברת הרצאות) ראה 8.

ג. בספרות

24. מוצקין א"ל, "מכתבי נשים מן הגניזה", מחקרים בתולדות עם ישראל וארץ ישראל, ב', 92-83.
25. נגאל ג', "נשים בספר שבחי הבעש"ט", מולד, ו', (תשל"ד), 145-138.

ד. מצוות

26. אלינסון א"ג, האשה והמצוות, הוצ' המז' לחנוך ולתרבות תורניים בגולה, מהד' מורחבת, תשל"ז.
27. קרלינסקי הרב חיים, "נשים בדין הסבה", הדרום, נא (תשמ"א), 18-12.
28. יוסף הרב עובדיה, "ברכת הנרות לפני או אחרי ההדלקה", אור תורה, קנז, עמודים תיט-תכא, הוצ' ישיבת כסא רחמים, ב"ב.
29. יוסף הרב ע', "הדלקת נרות ע"י בנות", טורי ישורון, מד (תשל"ה), 22-21.
30. עלברג שמחה, "חיוב הבדלה בנשים", הפרדס, טבת תשמ"ג.
31. קרליבך הרב ד"ר אלכסנדר, "אף הן היו באותו הנס", שנה בשנה, תשל"ג 246-252.
32. גרינבלט הרב אפרים, "קריאת מגילה בנשים", הדרום, טו (ניסן תשכ"ב), 163-161.
33. טננבוים הרב צבי, "בענין נשים לסיפור יציאת מצרים", הדרום, לו (ניסן תשל"ג), 26-22.
34. טננבוים הרב צבי, "בדין ספירה (העומר) בנשים ודינן בקרבנות ציבור", הדרום, מו (ניסן תשל"ח), 38-36.
35. אלינסון, הרב אליקים ג', "מצות פרו ורבו", נועם, יט (תשל"ז), עמ' רנר-רסב.
36. וינברג הרב יחיאל יעקב, "על כסוי שער ראש האשה", המעין, ה/א (תשרי תשכ"ה), עמ' 8-3.
37. וינברג הרב יחיאל יעקב, "על מלת פרע בתורה", המעין, ה/ב (טבת תשכ"ה), עמ' 9-4.
38. וינברג הרב יחיאל, כיסוי ראש, שרידי אש (שו"ת), סימן ל'.
39. זסלנסקי הרב אהרן יצחק, "נשים בקידוש השם", שבילין, גליון א' (אדר תשכ"ב), עמ' מה-מו.
40. זלמנוביץ הרב אפרים, "דין אשה נשואה בכיבוד אב ואם", שבילין, שנה 23 גליון לגילה (אייר תדש"ם), קל-קלו.
41. עלברג שמחה, "בענין חיוב ספירה בנשים", הפרדס, תמוז תשמ"ג.
42. חרל"פ הרב זבולון, "בענין אם אשה מחוייבת במצות ישוב ארץ-ישראל", הנאמן, שנה ט' (תשי"ז), גליון ד'.

43. גרוסברג הרב הנוך זונדל, "סעודת בת מצוה", המעין, יג/ב (טבת תשל"ג), עמ' 42-41; ג/ג (ניסן תשל"ג), עמ' 70.
44. יוסף הרב עובדיה, "מסיבת בת מצוה, אם נחשבת סעודת מצוה", שנה בשנה, תשמ"ג, עמ' 157-160.
45. גינזבורג הרב שמאי, "קידושא רבה ללידת בת – מצוה או לא? שבילין, ט, גליון כה"כו (אלול תשל"ל), עמ' נח"ס.

ה. מנהגי נשים

46. הלוי הרב ח"ד, "חובת האשה לנהוג כמנהג בית בעלה", תחומין, ו' (תשמ"ה), 84-79.

ו. במשפט העברי

47. ברויאר יצחק, "משפט האשה", בתוך: ציוני דרך, מהדורה חדשה, מוסד הרב קוק, תשמ"ב (תרגום מ' שפיזר).
48. כץ הרב ראובן, "זכויות וחובות הבעל והאשה", הפרדס, ספר היובל (תשי"א), 352-349.
49. נריה הרב מ"צ, "זכויות האשה ושלמות המשפחה", שבילין, כ"כח (שבט תשל"ב), עמ' קמ"ד-קנא.
50. ורהפטיג איתמר, "אחריות בעל לחובות אשתו במשפט העברי", שנתון המשפט העברי, ב' (תשל"ה) 291-258.
51. רקובר נחום, "יחסי אישות בכפיה", שנתון המשפט העברי, ר"ז (תשל"ט-תש"ם) 317-295.
52. ורהפטיג איתמר, "מניעת התדרדרות בת לזנות" תחומין, ג', 286-275.
53. בטיסט מ', "חיי אישות ללא חופה וקידושין", אפיקי נהלים, ה (תשל"ג), 108-97.
54. אלינסון א"ג, נישואין שלא כדת משה וישראל, הוצ' דביר, ת"א, תשל"ו.
55. בלידשטיין יעקב, "מעמד האישי של נשים משומדות ושבויות בהלכה של ימי הביניים", שנתון המשפט העברי, ג"ד (תשל"ד-תשל"ז), עמ' 115-35.
56. סינקלר דניאל, "היסוד המשפטי של איסור הפלה במשפט העברי", שנתון המשפט העברי, ה' (תשל"ח), עמ' 208-177.
57. ערוסי רצון, "הלכה והלכה למעשה בהפלה מלאכותית במשפט העברי", דיני ישראל, ח' (תשל"ז), עמ' קיט"ק-לב.
58. גולדברג הרב ולמן נחמיה, "יחוס אמהות בהשלמת עובר ברחם של אחרת", תחומין, ה' (תשד"ם) 259-248.

59. כלאב הרב אברהם יצחק "מי היא אמו של ילוד, ההורה או היולדת", תחומין, ה', 267-260 וראה עוד: ורהפטיג איתמר, שם, 274, 268.
60. ביק הרב עזרא, "יהוס אמהות בהשתלת עוברים", תחומין, ז' (תשמ"ז), עמ' 266-272.
61. דיכובסקי הרב שלמה, "אשה אשר בעלה נחטף בידי מחבלים ועקבותיו לא נודעו", הדרום, נ (ניסן תש"ם), 158-155.
62. רבינוביץ הרב אברהם צבי, "לבעית העגונות" (של אנשי צוות אויר), הדרום מ"ב (תשרי תשל"ו), עמ' 28-45.
63. דיכובסקי הרב שלמה, "נישואין אורחיים", תחומין, ב (תשמ"א), 266-252.
64. מאזוז מאיר יששכר, "נישואין אורחיים ותוצאותיהם", שנתון המשפט העברי, ג' ד (תשל"ו/ל"ז) 270-233.
65. קוק הרב אברהם יצחק הכהן, אגרות ראי"ה, כרך א' (ירושלים תשכ"ב), סימן קעו (על הצעת תקנה ירושה לבת), עמודים רכד-רכו.
66. כהן הרב יוסף דב, "הצעת תקנה לירושת הבת בין הבנים", התורה והמדינה ב' (אייר תש"י).
67. עוזיאל הרב ב"צ מאיר חי "האשה בנחלת בעלה", התורה והמדינה, ב' (אייר תש"י).
68. עוזיאל הרב ב"צ מאיר חי, "תקנות חכמים בירושת האשה את בעלה", אור המזרח, ד/א (יג) (טבת תשי"ז), עמ' 2-8.
69. עוזיאל הרב בצמ"ח, "משפט ירושת הבת", תלפיות ט/א-ב (כסלו תשכ"ה).
70. הרצוג הרב יצחק אייזיק הלוי, "הצעות תקנות בירושות" תלפיות ו/א-ב (ניסן תשי"ג); ז/א (תשרי תשי"ח); ט/א-ב (כסלו תשכ"ה).
71. וולדינברג הרב א"י, "הצעת חק הירושה מבחינת ההלכה", ספר היובל לכבוד הרב פדרבוש, ירושלים, תשכ"א.
72. הלוי הרב ח"ד, "חלקה של האשה והבת בירושה", שבילין גליון ד' (סיון תשכ"ב), עמודים כז-כח. (עשה לך רב, חלק א').
73. גולדברג הרב זלמן נ', "ירושת הבת" (לחידוש מנהג שטר חצי זכר), תחומין ד' (תשמ"ג), 353-342.
74. כהן ידידיה, "תקנות הקהל בירושת הבעל את אשתו", שנתון המשפט העברי, כרך ר"ז (תשל"ט-תש"ם), 175-133.
75. וינמן הרב צבי, "דיני ירושה בבתי דין הרבניים: הלכה ומעשה" שנתון המשפט העברי, ח, 365-357.
76. רפאל הרב שילה, "בענין ירושת הבת" מוריה יג (תשד"מ ג/ד), חוברת קמז/קמת, עמודים ע"עג.
77. הולצר ג', "עדות אשה במשפט העברי", סיני ס"ז (תשל"ל), 112-94.

78. ביה"ד הרבני האזורי פ"ת (הרבנים ר' כץ, ע' יוסף, י' משורר), "נאמנת האשה לומר הולד כשר", אור המזרח ה/ב (יח) (ניסן תשי"ח), 32-25.
79. ביה"ד הרבני הגדול בירושלים (הרבנים הרצוג, הדיא, אלישיב), "היכולין לכוף האשה לגור עם חמותה", אור המזרח ו/א (כא), טבת תשי"ט.

ז. תלמוד-תורה

80. זוין הרב ש"י, "תלמוד תורה וידיעתה", לאור ההלכה, הוצ' ציוני, ת"א.
81. פירר הרב בנציון, "בענין לימוד תורה לבנות", נועם, ג' (תש"ך), עמ' קלא-קלד.
82. ברומברג בתיה, "נשים מחדשות דינים בהלכה", סיני נט (תשכ"ו), עמ' רמח"רנ.
83. אשכנזי ש', "נשים למדניות במשפחת רש"י", מורשת 9 (תשל"ג), 122-125.
84. ריינס ח"ז, "לימוד הנשים בדורות הקודמים", שבילי החינוך, 35 (תשל"ה), 172-176.
85. וואהרמן הרב שלמה, "מצות תלמוד תורה בנשים", הדרום, מו (ניסן תשל"ח), עמ' 62-55.
86. סטריקובסקי אריה, "ושננתם ... לבנותיך", הגות, ה' (תשמג) – האשה במקורות היהודית (ראה 8).

ח. משפחה

87. אלינסון, איש ואשתו, הוצ' המח' לחנוך ולתרבות תורניים בגולה, ירושלים, תשמ"א.
88. ראה 53.
89. ראה 54.
90. מלכה הרב משה, "פילגש (בשפת המדינה: ידועה בציבור) בזמן הזה, אסורה או מותרת", המאסף, ב', 514-518.
91. בסוק ח"מ, "מוסד מתחרה למשפחה" (על הידועה בציבור בחוק), גוילין, 2 (תמוז תשי"ז), עמ' 32-30.
92. ראה 49.
93. ראה 55.
94. יוסף הרב יצחק, "קידושי אשה בשחוק", חזון עובדיה, ב', סג"עב.
95. פיצ'ניק א', "שאלת ריבוי נשים במקורות", שנה בשנה, תשל"ג, 220-225.
96. ישמח מ', "ריבוי נשים בישראל", סיני, י"ב, ר"מ"רמ"ו.
97. פרידמן מ"ע, ריבוי נשים, מוסד ביאליק, תשמ"ז.
98. סליי הרב מ', "מנהג המשפחה במקרי נישואין בין-עדתיים; מיוזג הגלויות מבחינה הלכתית", נועם, כג, עמ' קמד-קמפ.

99. גולדשמיד יוסף, לקראת נישואין, המח' לתרבות תורנית, מ' החינוך והתרבות, תשמ"ג.
100. אבינר הרב ש' (ע), איש ואשה, לקט שיחות של הרב צ"י קוק זצ"ל, הוצ' העורך.
101. אבינר הרב ש', "מה אשה לאיש" – לבירור ענין הכרעה בבחירת בן זוג, שמעתין.
102. נריה הרב אברהם יצחק (ז"ל), "על הקשר וההתאמה בין איש לאשתו" (שיחת הכנה לנישואין עם הצי' ר' ארי' לוי זצ"ל) שנה בשנה, תשמ"ו, 270-268.
103. פינק הרב יעקב, "מושגי טהרה בישראל" (מסה על טהרה ע"י טבילה), הדרום, כ"ה (ניסן תשכ"ז), 170-165.
104. ראה 46.
105. מן ההר הרב ש', "על חוסר שויון בנישואין", שמעתין, יג, גליון 45 (אדר ב' תשל"ו).
106. זלמנוביץ הרב א', "דין אשה נשואה בכבוד אב ואם", שבילין, שנת 23 גליון לג' לה (אייר תרש"ם), קל-קלו.
107. ראה 51.
108. ליבוביץ נ', "קרבת היולדת", תוריע-מצורע, עיונים בפר' השבוע, תשט"ז.
109. שטיינברג דר' א', "השקפת היהדות על החיים המיניים", אסיא, כז-כח, 33-17.

ט. חינוך

110. מונק משה, "חינוך יחד-היום", דעות, גליון כ"ב.
111. "על חינוך הבת בישראל" (סימפוזיון), בשדה חמ"ד, סיון תשי"ט.
112. רוס תמר, "חינוך דתי לבנות", דעות, גליון י"ח (חורף תשכ"ב).
113. הוטנר רחל, "חינוכה הדתי של הבת", דעות, כה (חורף תשכ"ד) 155-152.
114. הרשקוביץ מ', "חינוך הבנות", אור המזרח, טז/ב (תשכ"ח), 52-40, 132-124.
115. דרייזין נחום, "מעמדן וחינוכן של הנשים בהלכה", אור המזרח, טז/ב גליון נו (טבת-אדר תשכ"ז), 102-97.
116. חינוך הבת, חוברת מאמרים הוצ' הקיבוץ הדתי, תש"מ.
117. צמריון צמח, "לדרכה ולדמותה של האשה בהוראה", החינוך, נא/א-ב (תשל"ט), 58-43.
118. הרטמן יוסף, "כוחה של אם יהודיה", שמעתין, שנה יט (תשמ"ב) גל' 70, עמודים 68-67.

י. רפואה

119. לוי ד"ר יעקב, "תרופות הורמונליות לנשים ובעיות דתיות הלכתיות", נועם, ח (תשכ"ה), עמודים רלח-רמח.
120. אברהם דר א' ס', "בדיקת אשה ע"י רופא או טכנאי", המעין כ/א (תשרי תשמ"ג), 65-61.
121. קליין הרב מנשה, "זירוז ללידה", בשבילי הרפואה, גיד, עמ' פד-צד.
122. זילברשטיין הרב יצחק-רוטשילד ד"ר א', תורת היולדת, ב"ב, תשמ"ו.
123. לוי ד"ר יעקב, "בענין מניעת הריון", נועם, טז (תשל"ג), עמ' קפ-קפז.
124. כהן הרב שאר ישוב, "הפלה מלאכותית לאור ההלכה", הלכה ורפואה, ג, עמ' פרי-צ.
125. וולדנברג הרב אליעזר יהודה, "בדיקת מי השפיר לגילוי מונגולודיסם בעובר והפסקת הריון במקרים הנ"ל", הדרום, נ (ניסן תשמ), 165-159.
126. ראה 109.
- יא. חברה (מינויים; בחירות; צניעות; צבא)
127. אלינסון, הצנע לכת, הוצ' המח' לחנוך ולתרבות תורניים בגולה, מהד' מורחבת, תשל"ז.
128. אבינר הרב שלמה, "ריקודים והלכות צניעות", המעין, מ/א (תשרי תשלח), עמ' 16-1.
129. ראה 120.
130. ואזנער הרב ש', "נהיגת נשים במכונית ומכירת בגדי אפנה", אוצרות ירושלים, גליון רנג.
131. אבינר הרב ש', "איסור הליכה אחרי אשה", אוצרות ירושלים, גליון רנג.
132. פרומר הרב ישכר-דב, "הערות אם עישון סיגריות ע"י נשים אסור מטעמי צניעות", נועם, כג (תשמ"א), רמב"רמג.
133. שביב הרב י', "עיונים במסכת אבות" (אל תרבה שיחה) בשדה חמ"ד, תשרי-חשון תשמ"ם.
134. ראה 98.
135. כשר הרב מנחם, "קדושת בית הכנסת" (מחיצה, יחס לנשים ועוד) הדרום, ג' (אלול תשי"ז), 14-9.
136. הגקין הרב יהודה הרצל, "נשים בודדות בעזרת גברים בבית הכנסת", הדרום, מח (ניסן תשל"ט), עמ' 28-23.
137. ראה 38.
138. בר שאול הרב א', "נור הצניעות" בתוך מערכי לב, הוצ' ציוני, ת"א, תשכ"ו.

139. ליבוביץ נ', "הכיור וכנו", פרשת ויקהל, עיונים בפר' השבוע, תשי"ט.
140. הנקין הרב יהודה הרצל, "ישיבת אנשים ונשים ביחד בחתונות", שנה בשנה, תש"ם, 210-205.
141. ליכטנשטיין יחזקאל, "ומה לפני שיתוף נשים ב"שבע ברכות"? עמודים, גל' 446 (תשמ"ג), ע' 167-168; גל' 447 ע' 196-197.
142. ישראלי הרב שאול, "בענין ברכות חתנים ושיתוף אשה בהן", ברקאי, א', עמ' 163, ירושלים, מנ"א תשמ"ג.
143. ולולסקי י', חיוב נשים בברכת חתנים, תחומין, ו', 118-121.
144. עוזיאל הרב ב"צ, "האשה במושב בית-דין", פסקי עוזיאל, רכד-רכז.
145. אליהו הרב מרדכי, "מינוי אשה לתפקיד ציבורי", תחומין, ז', עמ' 518.
146. בקשי דורון הרב אליהו, "סמכות והנהגה לנשים וגרים", תורה שבעל-פה, כ' (תשלט), סו-עב.
147. טוורק הרב שמואל אלימלך, "דין אשה בנשיאות הנהלת קהילה או בית הכנסת", הדרום, מא (ניסן תשלה).
148. טכורש הרב כ"פ, "על אי מינוי נשים בהנהלת בתי כנסת", שבילין, כט-ל (כסלו תשלז), עמ' פה-צב.
149. טכורש הרב כתריאל פ', "על מניעת נשים מגבאות בבית הכנסת" הדרום, מב (תשרי תשלז), עמ' 23-28.
150. עוזיאל הרב ב"צ, "השתתפות האשה בבחירות", פסקי עוזיאל, רכח-רלג.
151. כהן יחזקאל, "מתן זכות בחירה לנשים", הגות, ה' (תשמ"ג) – האשה במקורות היהדות (ראה 8).
152. לוי הרב י' הלוי, "גיוס נשים", התורה והמדינה, ד', אלול תשי"ב.
153. בינוסובסקי הרב אריה, "משפט המלחמה ושיתוף האשה במלחמה", התורה והמדינה, ד', אלול תשי"ב.
154. שטערן הרב ש"ט, "שירות לאומי של נשים", התורה והמדינה, זח, תשט"ו-תשי"ז.
155. הלוי הרב ח"ד, "גיוס נשים לצבא", עשה לך רב, ג', עמ' צב.
156. גרשוני הרב י', "גיוס נשים במלחמת מצוה", תחומין, ד', 64-66.
157. מן ההר הרב ש', "שיתוף נשים במלחמה", תחומין, ד' 68-78.
158. שביב הרב י', "נשים במלחמת מצוה", תחומין, ד', 79-89.
159. נבנצל הרב א' ושביב הרב י', "נשים במלחמת מצוה", תחומין, ה', 364-365.
160. שורש מאיר, כל כבודה בת מלך פנימה – יסודותיו משמעותו ותקפו, שמעתין גל' 67-68, 75-76 (תשמ) (=חוברת נפרדת, בהוצ' המחבר, תשד"ם).
161. בר יוסף; פדן-איזנשטרק, "נשים וגברים במלחמה – שינוי מערכת התפקידים במצבי לחץ", מגמות, כב (תשל"ו) 36-50.

.162. ראה 43.

.163. ראה 44.

.164. ראה 45.

יב. מעמד האשה

.165. ראה 115.

.166. חומסקי ד', "על מעמד האשה", דעות, גל' כג.

.167. פלק ז', "על מעמד האשה בהלכה", דעות, מא (תשל"ב), 29-35.

.168. טרופר ד', "תיקון או קלקלה?" הערות למאמר (של ז' פלק) "על מעמד האשה בהלכה", דעות, מג (תשל"ג), 191-193.

.169. אדמנית צ', "מעמד האשה בהלכה ובחברתנו", דעות, מג (תשל"ג) 197-202 (עמודים גל' 122-128).

.170. גולדפארב ש"ד, "מעמד האשה בתקנות חכמים ובשינוי העתים", דעות, גליון מג (תשל"ג), 193-194.

.171. כהן גבריאל חיים, "האשה ומקומה בגיבוש החברה וההיסטוריה בתקופת המקרא", חברה והיסטוריה, תשמ"ב, 397-403.

.172. פלק ז', "מעמד האשה בקהלות אשכנז וצרפת בימי הביניים", סיני, נט, עמ' שס"א.

.173. יובל י', "תקנות נגד ריבוי גירושין בגרמניה במאה הטי"ו, ציון, מ"ח, 177-215.

.174. "רש"י ויחסו אל האשה", בסמינר, ב (78), שנתון בהוצאת סמינר הקיבוצים, עמ' 207-216.

.175. בשן א', "חלקה של האשה היהודיה בחיי הכלכלה של יהודי צפון אפריקה", מקדם ומים, תשמ"א, 67-84.

.176. דאדון מרדכי, "והיה כי תשאלך בתך מחר..." (עוד על "מעמד האשה במקורותינו"), בשדה חמ"ד, כג (79), 61-74.

.177. רבינוביץ לוי יצחק, "מעמד האשה בחברה ובדורנו", הגות, ה' (תשמ"ג) – האשה במקורות היהדות (ראה 8).

.178. ברקוביץ אליעזר, "מעמד האשה... היבט הלכתי-חברתי", הגות, ה' (תשמ"ג) – האשה במקורות היהדות (ראה 8).

.179. שפירא אמנון, "מעמד האשה בחברה המערבית", הגות, ה' (תשמ"ג) – האשה במקורות היהדות (ראה 8).

.180. האשה בתמורות הזמן הוצ' נאמני תו"ע-הקה"ד (2 מאמרים של א' שפירא ושל י' כהן), ת"א, תשמ"ד, 85 ע'.

.181. המר ראובן, "עוד על מעמדה של האשה", עמודים, גל' 463 (תשמ"ד), 342-344.

182. עמנואל שמואל, "יעודה של האשה היהודיה", עמודים, גל' 463 (תשמ"ד), 345-346.
183. ווייס ש', "נשים בפוליטיקה", רבעון למחקר חברתי, 3 (תשל"ג), עמ' 14-5.
184. רקמן עמנואל, "בעיות האשה היהודית בזמננו / דרכים לפתרון", חדשות אוניברסיטת בראילן, אלול תשל"ח.

יג. בית כנסת, תפלות וברכות

185. כשר הרב מנחם, "קדושת בית הכנסת" (על המזיחה, על היחס לנשים ועוד), הדרום, ג (אלול תשי"ז), 9-14.
186. ראה 136.
187. ראה 147.
188. ראה 148.
189. ראה 149.
190. נסים הרבי-יצחק, "בענין ברכות ברוך שפטרני" (... ואם יש לברך ברכה זו גם על הבת), אור המזרח, יג/ג'ד (מה-מו) תשרי תשכ"ד, עמ' 35.
191. נסים הרב יצחק, "על ברכת ברוך שפטרני" נועם, ז (תשכ"ד), עמ' איה.
192. ראה 28.
193. סליי הרב מנחם, חיוב האשה בתפילות שמנה עשרה על פי ספרות השו"ת", ארשת, ג, 87-91.
194. ראה 143.